

NORWEGIAN HELSINKI COMMITTEE
DEN NORSKE HELSINGFORSKOMITE

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı
Sayın Ahmet Davutoğlu Dikkatine
Vekaletler Caddesi Başbakanlık Merkez Bina
P.K. 06573 Kızılay /Ankara

Oslo, İstanbul 10.10. 2014

Sayın Başbakan Ahmet Davutoğlu,

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) kısa bir süre önce verdiği önemli bir karar ile ilgili olarak yazıyoruz. Mahkeme, 16 Eylül 2014 tarihinde Mansur Yalçın ve Diğerleri – Türkiye (Başvuru No. 21163/11) davasında, Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 1 No.'lu Protokolü'nün 2. Maddesi'ni (eğitim hakkı) ihlal ettiğine karar vermiştir.

Bu kararın, zorunlu Din Kültürü Ahlak Bilgisi (DKAB) derslerine ilişkin program, ders kitapları ve uygulamanın Türkiye'nin düşünce, din veya inanç özgürlüğü alanındaki uluslararası insan hakları yükümlülükleriyle uyumlu hale getirilmesinin önemine işaret ettiğine inanıyoruz. Kuşkusuz bu Türkiye'nin demokratikleşmesi ve toplumsal barış için kilit konulardan biri.

Cumhuriyet tarihi boyunca Türkiye'de din ve eğitim, din eğitimi ve din öğretimi son derece önem atfedilen ve devlet tarafından yüksek düzeyde düzenlemelere ve sınırlamalara tabii olan bir konu olmuştur. Farklı hükümetler din eğitimi alanında farklı formüller uygulamıştır. Ne var ki, din eğitiminin niteliğinin belirlenmesinde insan hakları standartlarının gerekleri yerine, çoğu zaman siyasal gelişmeler belirleyici olmuştur.

Dinler karşısında tarafsızlık ilkesini gözetme yükümlülüğü de dahil olmak üzere, insan hakları hukuku ilkelerini temel alarak, DKAB dersleriyle ilişkili olarak, derslerin içeriği ve muafiyet mekanizmasıyla ilgili bazı tavsiyeleri dikkatinize sunmak istiyoruz.

Ekte ise, din öğretimine ilişkin TOLEDO ilkeleri ve bazı Avrupa ülkelerindeki modelleri bilginize sunulmuştur.¹

Derslerin İçeriği

AİHM'nin 2007 yılında vermiş olduğu Hasan ve Eylem Zengin – Türkiye (Başvuru No. No.1448/04) üzerine ders programı değiştirilmeliydi. Maalesef, değişim son derece

¹ Bu bilgiler, Mine Yıldırım tarafından Eğitim Reformu Girişimi için hazırlanan DKAB 2011-2012 Program Değerlendirmesi başlıklı arka plan çalışmasından alınmıştır. Arka plan çalışmasının tamamına buradan ulaşabilirsiniz-<http://inancozgulugugirisimi.org/kaynaklar/erg-dkab-2011-2012-program-degerlendirmesi/>

İnanç Özgürlüğü Girişimi (Freedom of Belief Initiative)- P.K. 16 Tarabya, İstanbul

T: (+90) 0533 338 2961 www.inancozgulugugirisimi.com

Norwegian Helsinki Committee www.nhc.no

sınırlı olmuştur. Bazı eklemelerle, İslam'da farklı yorumlar konusuna geniş bir ünite ayrılmış ve ilgili ünitelerde Türkiye'de İslam içindeki çeşitli geleneklerin (Alevi--- Bektaşî ve Caferî başta olmak üzere) terminoloji, uygulama ve bilgi kaynaklarına yer verilmiştir. Derslerin, belirli bir din öğretimi olma niteliğinin değişmemiş olması, objektif ve nesnel bir nitelik kazanamaması temel sorun olmaya devam etmektedir.

Oysa TC Anayasası 24. Maddesi'nde, zorunlu olan "din Kültürü" terimini ve kişinin isteğine bağlı olacak olan "din eğitim ve öğretimi" arasında bir fark gözetmektedir. Din kültürü çeşitli kaynaklardan edinilecek bir kültürdür.

Bu şekilde yorumlanan anayasa kuralı insan hakları hukukuyla uyumludur. İnsan hakları hukukuna göre devlet eğitim alanındaki faaliyetlerinde yansızlık ilkesini gözetmekle yükümlüdür. Bu alanda yükleneceği görevleri yerine getirirken ana ve babanın, bu eğitim ve öğretimin kendi dini ve felsefi inançlarına göre yapılmasını sağlama haklarına saygı gösterme konusunda yasal yükümlülük altındadır.²

Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi Madde 18(2) "Hiç kimse kendi seçtiği bir din ya da inanca sahip olma ya da bunu benimseme özgürlüğünü zedeleyecek bir baskıya maruz bırakılamaz" hükmüyle kişinin inanç alanında baskıya maruz bırakılmayacağını kesin, herhangi bir şekilde sınırlanamayacak, bir hak olmasını güvence altına alır.

Zorunlu din öğretimi niteliği nedeniyle DKAB dersleri mevcut biçimiyle insan hakları yükümlülükleriyle bağdaşmamaktadır. Ebeveynlerin çocuklarını kendi din, inanç veya felsefi görüşleriyle yetiştirme hakkına saygı göstermemektedir. Ayrıca çocuk, evde öğrenilen inanç ve değerler ve okulda öğretilen inanç ve değerler arasında çelişki kalabilmektedir.

Bu nedenle aşağıdaki adımların atılmasını öneriyoruz:

- **DKAB dersleri zorunlu olmamalıdır.**
- **DKAB dersleri zorunlu olacak ise, gözden geçirilerek dinler hakkında nesnel bir ders niteliğine kavuşması için değiştirilmeli ve TOLEDO ilkeleriyle uyumlu hale getirilmelidir.**

Muafiyet Mekanizması

Mevcut mevzuat gereğince sadece Musevi ve Hristiyan ailelerin çocukları, zorunlu DKAB derslerinden muaftır. Muafiyet hakkının kullanılabilmesi için öğrencilerin din veya inançlarını açıklamaları zorunludur.

² AİHS, 1. No.'lu Protokol'ün 2. Maddesi.

İnanç Özgürlüğü Girişimi (Freedom of Belief Initiative)- P.K. 16 Tarabya, İstanbul

T: (+90) 0533 338 2961 www.inancozurlugugirisimi.com

Norwegian Helsinki Committee www.nhc.no

Musevi ve Hristiyan çocukların DKAB derslerinden muaf olmasının nedeni bu derslerin dinler hakkında objektif bir ders olmak yerine, din öğretimi niteliğine sahip olmasıdır. Mevcut durumda, Aleviler, Bahailer, ateistler ve devlet eliyle sağlanan İslami eğitimi inançlarıyla uyumlu bulmayan Sünni Müslümanlar'ın çocukları bu dersi almak zorunda kalmaktadır.

Muafiyetle ilgili olarak, AİHM, muafiyet olanağı olduğu halde, muafiyet hakkını kullanan öğrenciler için alternatif derslerin sunulmamasından ötürü öğrencinin okul hayatı boyunca karnesinde “din/ahlak” alanının boş bırakılmasının, din veya inancını açıklamama hakkını zedeleyecek şekilde haksız bir damgalanmaya maruz kalmasına” neden olduğu gerekçesiyle Madde 9’la birlikte Madde 14’ün ihlal edilmesine karar vermiştir.³

Bu nedenle aşağıdaki adımların atılmasını öneriyoruz:

- **DKAB dersleri dinler hakkında tarafsız bir ders niteliğine sahip olmadığı sürece, öğrenciler basit bir şekilde muaf olma isteklerini belirterek dersten muaf olabilmelidir. Öğrencinin din veya inancını açıklaması gerekli olmamalıdır.**

Norveç de dahil olmak üzere, Avrupa’da bazı ülkeler, AİHM kararları nedeniyle din eğitim ve öğretimi modellerini değiştirmek zorunda kalmıştır. Bu ülkelerin deneyimine göre, insan hakları standartlarını temel alan ilkeli bir yaklaşım yararlı sonuçlar doğurmakta, farklı inançlardan öğrenciler arasında uyum ve karşılıklı hoşgörü yaratmaktadır.

Bu önemli konuya göstereceğiniz hassasiyet için şimdiden teşekkür ederiz. Bu konular üzerine görüş alışverişinde bulunmaya her zaman hazırız.

Saygılarımızla,

Gunnar M. Ekeløve-Slydal
Yardımcı Genel Sekreter

Mine Yıldırım
Proje Yöneticisi

³ AİHM, *Grezelak Polonya*, Başvuru No. 7710/02, 15.06.2010.

EK

Avrupa Ülkelerindeki Bazı Modeller

Avrupa’da okul sistemi içinde seçmeli din öğretimi dersleri konusunda birbirinden farklı ve çoğu zaman tarihsel din-devlet ilişkisi içinde biçimlenmiş modellerin mevcut olduğu görülmektedir. Türkiye için mümkün olduğunca anlamlı karşılaştırmalar yapabilmek amacıyla örnekler özellikle toplumda tarihsel olarak ana akımı oluşturan dine mensup olanların çoğunlukta olduğu ülkelerden seçilmiştir.

Finlandiya Din yasası çerçevesinde gelişen toplumsal tartışmalar sonucunda 2003 yılından itibaren, bir yandan azınlıkların korunmasının sağlanması bir yandan da anne babanın çocuklarını kendi inançları doğrultusunda yetiştirme hakkına saygı gösterilmesi amacıyla “kişinin kendi dini konusunda öğretim” ilkesinde uzlaşmıştır.⁴ Dindar olmayan öğrenciler, ahlak, dünya görüşü ve karşılaştırmalı dinler konularını içeren *Hayat Görüşleri Çalışmaları* derslerini almaktadır.⁵ Finlandiya’da görülen uzlaşmanın öğretimin “belirli bir inancı öğretme” amaçlı olmaktan çok, çocuğun kimliğine saygıyı temel aldığı görülmektedir. Öte yandan, istenen inançta din dersinin zorunlu ders olarak okul sistemi içinde yer verilmesi ihtiyacı, çocuğun kimliğinin ve dünya görüşünün gelişimini desteklemesi, ve kültürler arası diyalog için bir zemin hazırlaması nedenleriyle açıklanmaktadır.⁶

Azınlık dinlerinin öğretimi için okulda aynı mezhepten en az üç öğrencinin bulunması gerekmekte,⁷ ve bu derslerin müfredatı dini gruplar ve eğitim yetkililerinin işbirliğiyle hazırlanmaktadır.

İtalya 1984 yılından itibaren Katolik Kilisesi ve Devlet arasında imzalanan bir Concordato’ya (anlaşma) göre ilkokul ve orta okullar ve liselerde Katolik din dersleri okulların sunmak zorunda oldukları bir ders. Değerlendirme not şeklinde değil, karne ile birlikte ancak ayrı bir belge olarak verilen ve öğretmenin genel değerlendirmesini içeren bir rapor şeklinde yapılıyor.⁸

⁴ Salla Korpela, Finnish Schools: Religious Lessons Support Kids’ Identities, Nisan 2010, <http://finland.fi/Public/default.aspx?contentid=190181>.

⁵ A.g.e.

⁶ A.g.e.

⁷ Ortalama bir sınıftaki dağılım şöyledir: %94 Luteriyen Dini, %3 Hayat Görüşleri Çalışmaları, geriye kalanlar ise Katolik ve Ortodoksuluk dersleri. Son yıllarda büyük şehirlerde İslam çalışma grupları da oluşturulmaktadır.

⁸ A.g.e.

Her öğrenci bu dersi alıp almayacağına karar verebiliyor. Tüm öğrenciler eşit bir şekilde ve hiçbir şekilde dini inançlarını açıklamak zorunda kalmadan seçebiliyorlar; Müslüman bir öğrenci Roma Katolik Çalışmaları dersini seçebildiği gibi, Katolik bir öğrenci seçmeyebiliyor. Dolayısıyla muafiyet değil, Katolik din dersini seçmek veya seçmemek söz konusu. Seçmeyen öğrenciler, teoride alternatif bir ders almak zorunda değil.

Kuzey İrlanda Kuzey İrlanda’da devletten mali destek alan tüm okullarda Din Eğitimi dersi beş düzeyde (temel, Key Stages 1,2,3,4) de yer almaktadır.⁹ Son olarak 2007 yılında değişen müfredat üç genel amaca sahiptir; Tanrı’nın Vahyi, Hristiyan Kilisesi ve Ahlak. Dördüncü aşamada (Key Stage 4) ise, Dünya Dinleri başlıklı ders aracılığıyla öğrencilerin Hristiyanlık dışında iki dini öğrenmeleri hedeflenmektedir.¹⁰ Derslerin maliyeti kamu kaynaklarından karşılanmaktadır. Kuzey İrlanda Mevzuatı din derslerinden çekilmeyi (opt-out) mümkün kılmaktadır.¹¹ Burada öğrencinin velisinin kararı dikkate alınmaktadır ve eğitimin herhangi bir aşamasında öğrencinin karar vermesini öngören bir düzenleme bulunmamaktadır.

II. DKAB Ders Programının Toledo İlkeleriyle Uyumluluk Konusuna İlişkin Kısa bir Değerlendirme

Toledo İlkeleri’ne göre dinler hakkında öğretim, hassas, dengeli, kapsayıcı (inclusive), doktrinsel olmayan, yansız olmanın yanı sıra inanç özgürlüğüyle ilgili insan hakları ilkelerini temel alan niteliklere sahip olmalıdır.¹²

Kapsayıcı

“Kültür”, “kültürümüz” kavramları ülkemizdeki yaygın İslam kültürünü (büyük oranda Müslüman/Türk, Sünni ve yeni programla artan oranda İslam içindeki farklı gelenekleri) kapsamaktadır. Örneğin, “kültürümüzde bir arada yaşamayı önemsemiş kişiler” arasında İslam dışı hiçbir kişiye yer verilmemektedir.¹³ Ahlak öğrenme alanına ilişkin içerik sadece İslami kaynakları temel almaktadır. Bu noktada, DKAB dersleriyle

⁹ A. Mawhinney, Ulrike Niens, Norman Richardson and Yuko Chiba, “Religious Education and Religious Liberty: Opt-Outs and Young People’s Sense of Belonging”, Myriam Hunter-Henin (Ed.), *Law, Religious Freedoms and Education in Europe*, Ashgate 2012.

¹⁰ Burada amaç öğrencilerin Kuzey İrlanda’da yaşayan ve diğer dinlere mensup insanların dini inançları, uygulamaları ve yaşam biçimleri hakkında bilgi edinmek ve bunlara hassasiyetle yaklaşımlarını sağlamaktır. (Eğitim Bakanlığı, 2007).

¹¹ Education and Libraries Order (NI), 1986.

¹² Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı, Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Dairesi’nin bir araya getirdiği uzmanlardan oluşan Danışma Konseyi’nin hazırladığı Devlet Okullarında Dinler ve İnançlar Hakkında Eğitime İlişkin Toledo Kılavuz İlkeleri 2007, s. 40.

¹³ 12. Sınıf DKAB ders kitabı, 5. Ünite, İslam ve Barış.

kazandırılmak istenen “milli değerler”,¹⁴ ve “milli birlik ve beraberlik” vurgusuyla da, içerik dikkate alındığında, ancak Müslüman ve Türk olanların bir parçası olabileceği bir “milli kültür” çerçevesi çizilerek, kapsayıcı olmaktan uzaklaşmaktadır.¹⁵

Doktrinsel olmayan

DKAB ders programı ve kitaplarda yapılan değişiklikler bu derslerin doktrinsel olması açısından herhangi bir değişikliğe yol açacak nitelikte değildir. “Dinimiz”, “İlahi kitabımız”, “Peygamberimiz” gibi ifadeler içerikte yaygın bir şekilde kullanılmakta ve din dogması olgu biçiminde öğretilmektedir.

Yansız

Devletin eğitim faaliyetinde yansızlığı ilkesi belirli inanç uygulamalarının meşruiyeti konusunda herhangi bir yorumda bulunmamasını şart koşar. “Cemevi, cemin yapıldığı yerdir” denilerek bu konuda bir saptama yapılmaktadır. Alevi toplumunda cemevinin bir ibadet yeri olması yönündeki yaygın kabulun reddedilmesi suretiyle devletin savına yer vererek yansız bir tutum sergilenememiştir. Benzer şekilde, “Toplumda Yaygın Olan Bazı Batıl İnançlar” başlığı altında, “Türbelere çaput bağlayarak dilek tutmak, iki bayram arasında nikah kıymamak” gibi pratikler İslam inancına göre batıl inançlar olarak sıralanmaktadır.¹⁶

Toledo Kılavuz İlkeleri dinler hakkında öğretimle amaçlanan belirli kazanım ilkelerini öngörür:¹⁷

Bireylerin din veya inanca inanma/bağlı olma haklarına saygı ve hoşgörü tutumu kazanmak

DKAB içeriğinde farklı ünitelerde, farklı konularla bağlantılı olarak her insanın inanç özgürlüğüne sahip olduğu ve buna saygı duyulması gerektiği vurgulanmaktadır.¹⁸ Her inanca saygı, hem yasalarla korunan insan hakları hem de İslam dininin öğretileriyle desteklenmektedir. Öte yandan, DKAB derslerinin, bu şekliyle, zorunlu olarak, inançsız veya Bahailer gibi İslam dışı inançlara sahip öğrenciler için zorunlu olması, kazandırılmak istenen “inanç özgürlüğüne saygı” kazanımıyla güçlü bir karşıtlık içindedir ve programın öz felsefesinin bu kazanımı içselleştirmekten uzak olduğuna işaret etmektedir. Bu karşıtlıkla birlikte, İslam dinine verilen üstün konum da göz

¹⁴ Ortaöğretim kazanımlarında “milli birlik ve beraberliği kazandırıcı...vatan, millet, bayrak, şehit, gazi gibi milli değerleri kazandırmaya yönelik kavramların öğrencilerin zihninde yerleşmesine özen gösterileceği” de yeni bir ifade olarak karşımıza çıkmaktadır.

¹⁵ “Din”, “bizi bir arada tutan” bir değer olarak listelenmektedir. Bkz. DKAB 12. Sınıf Kitabı, İslam ve Barış Ünitesinde Sayfa 74.

¹⁶ 7. Sınıf DKAB Kitabı, 1. Ünite.

¹⁷ AGİT, 2007, s. 49.

¹⁸ Örneğin, 7. Sınıf 6. Ünite, 8. Sınıf 6. Ünite.

önünde bulundurulduğunda “hak söylemi”, öğrencilerin zihninde yer edinmesine çalışılan ve kapsayıcı olmaktan uzak “milli değerler” ve “Sünni İslam öğretisi”nin gölgesinde kalmaktadır.

Dinler ve inançlarla ilgili konuları insan hakları ve barış gibi daha geniş kapsamlı konularla ilişkilendirebilmek

Barış konusuna “İslam ve Barış” başlığıyla 12. Sınıf programında Ahlak öğrenme alanında yer verilmekte ve öğretim sadece İslam’la ilgili boyutuyla sınırlı kalmaktadır. DKAB ders programında inanç özgürlüğü laiklik ilkesiyle bağlantılı olarak anlatılır ve laikliğin inanç özgürlüğünün garantisi olduğu vurgulanır.¹⁹ Bu noktada, Din ve Laiklik öğrenme alanına ilişkin olarak 2007 yılında Recep Kaymakcan tarafından yapılan incelemede, laiklik konusunda sınırlı bir şekilde Türkiye örneğini (hatta buna yönelik ülke içinde farklı görüş ve eleştirilere yer vermeden) ele almak yerine, farklı yaklaşımlara sahip ülke örneklerine yer verilmesinin öğrencilerin konuya daha geniş bir bakış açısıyla bakmalarını sağlayacağına dair eleştiri ve önerinin hala geçerli olduğunu kaydedilmelidir.²⁰

Farklı dinler ve inanç sistemleri ve bunların içindeki çeşitlilik hakkında temel bilgi sahibi olmak

Din ve inanç sistemleri hakkında bilgi ele alındığında, İslam hakkında doktrinsel bilginin programın merkezinde yer aldığı ve “dinimiz” olarak öğretildiği görülmektedir. Kuşkusuz DKAB ders programındaki en büyük değişim İslam içindeki farklı yorumlara, kısıtlı ölçüde de olsa, yer verilmesidir ve programı daha kapsayıcı olmaya yaklaştırmaktadır. Öte yandan, farklı yorumların, önceki kurgunun içine eklemeler yapılarak ele alınması, tüm yorumların çıkış noktası olduğu bir kurgudan farklıdır. Eklemelerin ne ölçüde tatmin edici olduğu paydaşlarla birlikte değerlendirilmesi gereken bir konudur.

Diğer dinler hakkında bilgi, “dinler hakkında öğrenmek” veya “bütün dinlerin evrensel ahlaki değerleri” çerçevesinde kurgulanmıştır.²¹ Farklı dinler hakkındaki bilgilerin yeterli olduğunu söylemek güçtür, ülkemizde Hıristiyan, Yahudi, Yehova’nın Şahitleri ve Bahai gibi dinsel grupların bulunduğu göz önünde bulundurulursa, önceki ikisi hakkında daha geniş kapsamlı bilgi verilmesi ve hiç değinilmeyen son ikisine yer verilmesi önemlidir. Öte yandan, programda yer verilen dinlerin kendi dogmaları ve

¹⁹ Örneğin, 7. Sınıf 6. Ünite.

²⁰ R. Kaymakcan, Yeni Orta Öğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programı İnceleme ve Değerlendirme Raporu, ERG, 2007, s.25.

²¹ 8. Sınıf 6. Ünite ve 12. Sınıf 7. Ünite.

bu dinler hakkındaki İslami anlatımın birbirine karıştığı zaman zaman görünmektedir. İslam, dışındaki diğer dinlerin içindeki farklılıklara ise yer verilmemektedir.

Tarih ve tarihsel gelişmeleri farklı bakış açılarıyla görme biçimlerinin olduğunu anlamak

DKAB ders programında -ilk ve orta kademedede- tarihle ilgili içerik tarihsel olayları tek ve “doğrusu” olarak varsayılan bir anlatı biçiminde sunar.²² Bu yaklaşım, öğrencinin tarihin farklı kişi veya gruplarca farklı biçimlerde görüldüğünü anlayarak geniş bir bakış açısına sahip olmasına katkıda bulunmaktan uzaktır.

Kişinin hayatında dinsel veya felsefi inancın önemli bir yeri olduğunu anlamak

DKAB programında dini öğrenmenin önemine ve dinin (İslam'ın) insanlar için önemine yer verilmektedir. İnancın insan yaşamındaki önemi, kişilerin deneyimlerinden yola çıkılarak değil, dinin (İslam'ın) emirlerinden yola çıkarak betimlenmektedir. Ayrıca, bazı insanlar için felsefi inancın veya vicdani kanaatlerin önemine hiç yer verilmemesi büyük bir eksiklik ve dinlere ayrıcalıklı bir konum vermektedir.

Farklı dinler ve inançlar arasında benzerlik ve farklılıklar olduğunu fark etmek

Farklı inanma biçimleri ve farklı dinlerin uygulamaları açısından aralarında benzerlik olduğu konusunda temel bilgilere yer verilmektedir.

Dinsel topluluklar ve üyelerine ilişkin olumsuz basmakalıp tipler hakkında bilgi sahibi olarak bunları fark etmek ve sorgulamak

Programda genel olarak, çeşitli dinsel topluluklar veya üyeleri hakkında herhangi bir basmakalıp tipe dikkat çekilmesi ve bunların sorgulanması söz konusu değildir. Oysa, toplumumuzda farklı dinlere mensup veya inançsız kişiler hakkında basmakalıp tipler ve önyargılar yaygındır. Bunlar ele alınıp sorgulanmadığı gibi, örneğin, Hıristiyanlıkla ilişkilendirilen “misyonerlik faaliyetlerinin” basmakalıp bir tiplere yansıtıldığı söylenebilir.²³

Dinsel farklılıklara saygının olmadığı zamanlarda, tarih içinde, aşırı şiddet yaşandığına dair tarihsel ve psikolojik bir anlayışa sahip olmak, hoşgörüsüzlük ve ayrımcılığın olduğu ortamda, saygılı ve hassas bir şekilde karşı harekete geçebilme becerisine sahip olma.²⁴

²² 12. Sınıf DKAB Dersi Kitabı, 4. Ünite, “Vahiy ve Akıl”, Tasavvufi Düşüncenin Oluşumu anlatısı.

²³ 8. Sınıf ve 12. Sınıf Din ve Kültür Öğrenme Alanları.

²⁴ AGİT, 2007, s. 49.

NORWEGIAN HELSINKI COMMITTEE
DEN NORSKE HELSINGFORSKOMITE

Bu kazanıma ilk ve ortaöğretimdeki program içinde hiç yer verilmemektedir. Ülkemizde tarih içinde dinsel farklılıklara saygı gösterilmemesi nedeniyle yaşanmış pek çok şiddet olayı olmasına karşın bunları tamamen göz ardı eden içerik geçmişte yaşanan şiddetle yüzleşme kültürünü sürdürmektedir. Oysa ki gerek dünyada gerekse Türkiye'deki bu tür örneklerden pek çok ders çıkarmak mümkündür. Bir yandan birlikte yaşama ve hoşgörü kültürünün önemine yer veren bir programda, gerçekte yaşanmış hiçbir hoşgörüsüzlük veya bunun sonucunda ortaya çıkan şiddete yer vermemek, pratikte hoşgörüsüzlük karşısında harekete geçecek etkin bireyler yetiştirme olasılığını azaltabilir.

Inanç Özgürlüğü Girişimi (Freedom of Belief Initiative)- P.K. 16 Tarabya, İstanbul

T: (+90) 0533 338 2961 www.inancozgulugugirisimi.com

Norwegian Helsinki Committee www.nhc.no